

การพัฒนากระบวนการคิดของนักศึกษาเพื่อการใช้ชีวิตตามหลักการ
อิสลามสายกลางในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 โดยใช้แบบคิด
เชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะฎอฮ์ เกาะดร์ และหลัก
ผลประโยชน์ของสังคม

Development of Students' Thinking Process for the Maintenance of
Life Based on Wasatiyyah Principle in the Spreading Situation of
Corona Virus 2019 (COVID 19) by Adopting the Thinking Method
Linked with the Main Islamic Purpose in line with Qadhaa and
Qadar and Public Interest Principle

Received: March 31, 2022 📧 Revised: April 21, 2022 📧 Accepted: May 03, 2022

อับดุลฮาดี สะบูดิง*¹ ยาฮารี กาเซ็ง*² นีอาบาดี มิง*³

Abdulhadee Sabuding, Yahari Kaseng, Ni-Abadee Ming

¹ Ph.D. (Islamic Studies), ผู้ช่วยศาสตราจารย์. อีเมลผู้เขียนหลัก: Abdulhadee.s@psu.ac.th

Ph.D. (Islamic Studies), Assistant Professor. Corresponding Author Email:

Abdulhadee.s@psu.ac.th

² M.A. (Islamic Studies), นักวิชาการอุดมศึกษา. อีเมล: yahari.k@psu.ac.th

M.A. (Islamic Studies), Academic Higher Education (Student Affair). Email:

yahari.k@psu.ac.th

³ Ph.D. (Islamic law), อาจารย์ประจำสาขาวิชาอิสลามศึกษา. อีเมล: niabadee.m@psu.ac.th

Ph.D. (Islamic law), Lecture of Islamic Studies. Email: niabadee.m@psu.ac.th

*คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*Faculty of Islamic Sciences Prince of Songkla University Pattani Campus

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการคิดของนักศึกษาเพื่อการใช้ชีวิตตามหลักการอิสลามสายกลางในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 โดยใช้แบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะกัวอ์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม

วิธีการศึกษา การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประชุมเชิงปฏิบัติการและการสนทนากลุ่มนักศึกษาที่ผ่านการใช้แบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะกัวอ์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาคณะวิทยาการอิสลาม ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มนักศึกษา 4 วิชาเอก ได้แก่ อิสลามศึกษา การสอนอิสลามศึกษา เศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม และกฎหมายอิสลาม โดยมีเงื่อนไขนักศึกษาที่ผ่านการเรียนรายวิชาวะสฎียะฮ์อย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านกระบวนการคิด พบว่า กระบวนการคิดของนักศึกษาเพื่อการใช้ชีวิตตามหลักการอิสลามสายกลางในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 โดยใช้แบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะกัวอ์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม มีลักษณะของการคิดแบบสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันระหว่างหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะกัวอ์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม 2) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะกัวอ์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม พบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าการพิจารณาความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงรูปแบบนี้ สามารถสร้างความเข้าใจได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติตามบริบทต่าง ๆ ในสถานการณ์การแพร่โรคระบาด เช่น การละหมาดญามาอะฮ์ที่เว้นระยะห่างในการละหมาดญามาอะฮ์ที่มีสยิด และรูปแบบแสดงให้เห็นประเด็นความสัมพันธ์ของหลักการที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตตามหลักวะสฎียะฮ์ ทั้งในเรื่องศาสนา ชีวิต สติปัญญา วงศ์ตระกูล และทรัพย์สิน

โดยพิจารณาเลือกสิ่งที่เหมาะสมและยืดหยุ่นที่สุดในการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ให้กระทบกับสิ่งที่ผิดหลักการศาสนาและคุ้มครองหลักการทั้ง 5 ด้าน 3) ด้านเงื่อนไขการประยุกต์ใช้รูปแบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะฎอ์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม พบว่า การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของรูปแบบการวิเคราะห์นี้มีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ความรู้พื้นฐานศาสนาและความเข้าใจหลักวะสะฎียะฮ์ สำหรับคนที่ม้องค์ความรู้นำไปใช้ได้ แต่สำหรับคนทั่วไปจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และความเข้าใจตามเงื่อนไขข้างต้นเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ 4) ด้านการนำรูปแบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะฎอ์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคมไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักศึกษาเห็นว่ารูปแบบการวิเคราะห์นี้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน แต่จะต้องมีการอธิบายศัพท์เฉพาะ และวิธีการใช้เพื่อความถูกต้องของการนำไปใช้รูปแบบวิเคราะห์นี้

การนำผลวิจัยไปใช้ สามารถนำผลการวิจัยเป็นองค์ความรู้และไปประกอบการเรียนแก่นักศึกษาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ และเป็นแนวทางในการปรับใช้ชีวิตประจำวันท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด 2019 (COVID - 19) ของนักศึกษา

Keyword: หลักวะสะฎียะฮ์, หลักความเชื่อ, เชื้อโควิด-19, นักศึกษา

Abstract

Objectives: To study students' thinking process for the maintenance of life based on Wasatiyyah Principle in the spreading situation of Corona Virus 2019 (COVID 19) by adopting the thinking method linked with the main Islamic purpose in line with Qadhaa Qadar and Public Interest Principle.

Methodology: It is a qualitative research relying on workshops and focus group meetings of the students experienced in adopting the thinking method linked with the main Islamic purpose in line with Qadhaa and Qadar and Public Interest Principle. The focus group is 30 students of the Faculty of Islamic Sciences, fourth year in the educational year of 2564. The study uses purposive sampling to select the focus group from 4 major programs including Islamic Studies, Islamic Studies Education, Islamic Economics and Management, and Islamic Law provided that they completed learning the course Wasatiyyah. The study also uses content analysis.

Research Findings: 1) with respect to thinking process the study found that the students' thinking process for the maintenance of life based on Wasatiyyah Principle in the spreading situation of Corona Virus 2019 (COVID 19) by adopting the thinking method linked with the main Islamic purpose in line with Qadhaa Qadar and public interest principle is marked by the method mutually linked with the main Islamic purpose in line with Qadhaa Qadar and public interest principle. 2) with respect to appropriateness of the thinking method linked with the main Islamic

purpose in line with Qadhaa Qadar and public interest principle it was found that the students opined that the consideration of linkage of the thinking method as aforesaid mentioned could generate a clear understanding of the practical principles in line with various contexts of the COVID 19 pandemic such as congregational prayer during which the performers have to keep more distance while offering it in mosques, and life maintenance in conformity with Wasatiyyah principle of religious practices, life, intellect, lineage, and property. And the need to choose the most appropriate and flexible way of doing things for daily life without violating 5 religious principles as mentioned above is most recommended. 3) with respect to its application condition of the thinking method linked with the main Islamic purpose in line with Qadhaa Qadar and public interest principle it was found that the application of the analysis model in daily life has to depend on basic religious knowledge and understanding of Wasatiyyah principle. Therefore, those qualified with the knowledge and the understanding can apply the method and those unqualified need to improve their knowledge and understanding for applying it. 4) with respect to the implementation of public interest principle in daily life of the graduate students on campus the study found that the students agree that the analysis model can be implemented in daily life provided that some technical terms related to it and its correct use need to be explained.

Contribution: be able to apply the research results as a body of knowledge and to use in learning for students in higher education

institutions and is a guideline for applying to daily life amid the epidemic situation of COVID-19 (COVID-19) of students

Keywords: Wasatiya Principle, Belief, COVID-19, Students

บทนำ

ท่ามกลางสถานการณ์วิกฤติของการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่กำลังระบาดอยู่ทุกมุมโลก ทำให้ทุกคนจะต้องปรับตัวอย่างกระทันหันแบบไม่ทันตั้งตัว และได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากเดิมที่เป็นอยู่สู่วิถีชีวิตแบบวิถีใหม่(New Normal) เมืองครที่เกี่ยวข้อทางสาธารณสุข และหน่วยงานทางศาสนา ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ออกมา กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสไม่ให้ขยายสู่วงกว้าง พร้อมทั้งปกป้องปัจเจกบุคคลและสังคมให้ปลอดภัยจากการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ถือว่าเป็นการจัดระเบียบสังคมครั้งใหญ่ที่ไม่เคยเจอมาก่อน การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ส่งผลต่อปฏิกริยาพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของคนอย่างมาก ในมิติของการประกอบอาชีพ การปฏิสัมพันธ์การใช้ชีวิตในสังคม การปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา การศึกษา การท่องเที่ยว และสุขภาพ เป็นต้น ทั้งหมดนี้ล้วนต้องอยู่ภายใต้มาตรการของสาธารณะสุขกำหนดที่สอดคล้องมาตรการทางศาสนาเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสที่กำลังแพร่ระบาด แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีบางคนที่มิพฤติกรรมความเชื่อ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ซึ่งได้ปฏิเสธถึงมาตรการต่าง ๆ ของสาธารณะสุขกำหนดภายใต้การควบคุมของรัฐ และปฏิเสธถึงมาตรการขององค์กรศาสนา และได้แต่มอบหมายทุกอย่างต่ออัลลอฮ์เพียงอย่างเดียว ซึ่งกลุ่มนี้ เรียกว่า กลุ่มที่ย่อนยานในด้านละฮ์ยะห์ และยังมีอีกบางคนที่มิพฤติกรรมความเชื่อตรงกันข้าม ซึ่งจะยึดตามมาตรการต่าง ๆ ของสาธารณะสุขกำหนดภายใต้การควบคุมของรัฐอย่างเดียว ไม่ได้เชื่อเกี่ยวกับการกำหนดของอัลลอฮ์ หรือ การมอบหมายต่อพระองค์อัลลอฮ์ กลุ่มนี้ เรียกว่า ความญาฮิล (ไม่เข้าใจ) (มุหัมมัดอิดริส ดือเร๊ะ, 2564) เพราะการศรัทธาเป็นความเชื่อพื้นฐานของอิสลามที่เราอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือ พระองค์อัลลอฮ์ เพราะถ้าขาดศรัทธาแล้ว การปฏิบัติก็ไม่เป็นไปตามแนวทางของพระองค์เปรียบเหมือนเรือที่ขาดหางเสือ มีแต่จะถูกกระแสน้ำพัดพาไปอย่างไร้ทิศทาง ซึ่งหลักศรัทธา 6 ประการ ประกอบด้วย ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ บรรดาเทวทูต (มลาอิ

เกษียของอัลลอฮฺ) บรรดาศาสนทูต (รَسُولุลลอฮฺ) บรรดาคัมภีร์ของอัลลอฮฺ วันสิ้นโลก พิพากษาและโลกหน้า(วันกิยามะห์/อาคิเราะฮ์) กฎกำหนดสภาวะการณ์ และการลิขิตของพระองค์อัลลอฮฺ (เกาะฎวอ์ และเกาะดร์) (อัปดุลอาซีซ สุนธาร์ภัก , 2564) การเกิดโรคระบาดเป็นหนึ่งในสุนนะตุลลอฮ์ หรือ เป็นการกำหนดการของอัลลอฮฺในรูปแบบของบททดสอบ การลงโทษ และโรคระบาดตามที่พระองค์กำหนด ผ่านสาเหตุบางประการ อาทิ ความอธรรมที่บ่าวก่อขึ้น เพื่อเป็นการลงโทษแก่บ่าวที่พระองค์ทรงประสงค์ เป็นการทดสอบว่าพวกเขาจะกลับตัวเคารพภักดีต่อพระองค์หรือไม่ และพวกเขาไม่สามารถหลีกเลี่ยงบททดสอบนี้ได้เลย เรียกว่า เกาะฎวอ์ และเกาะดร์ ซึ่งเป็น 1 ใน 6 ประการของหลักศรัทธา และเป็นหนึ่งในวิธีการเอาชนะโรคระบาดโควิด 19 ก็คือ การสร้างความเชื่อมั่นใน เกาะฎวอ์ และเกาะดร์ ของอัลลอฮฺ ﷻ (อิสมาอีล ลุตฟี จะปะกียา, 2020) ด้วยการปรากฏขึ้นมาของโรคระบาดเช่นไวรัสโคโรนา โควิด-19 นี้ บรรดาผู้ศรัทธาจะได้หันเข้าหาใกล้ชิดต่ออัลลอฮฺด้วย การอิสติฆฟาร์ ขออภัยโทษ กลับเนื้อกลับตัว ขออุมมอ และอดทนอย่างเป็นนิจเป็นเหตุให้เขาได้รับความเมตตาจากอัลลอฮฺ ﷻ ในขณะเดียวกันการใช้หลักวะสฎียะฮ์ที่เป็นสิ่งสำคัญในการใช้ชีวิตท่ามกลางโรคระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งจะต้องประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการปกป้องศาสนา การปกป้องชีวิต การปกป้องสติปัญญา การปกป้องทรัพย์สิน และการปกป้องวงศ์ตระกูล (อาลี สาเมาะ , 2019) เป็นสิ่งที่สังคมเราจะต้องกลับมาวิเคราะห์ใคร่ครวญอย่างละเอียดบนพื้นฐานของความสมดุลกัน โดยนำหลักการศาสนามาวิเคราะห์ความสมดุลกับหลักการแพทย์ สาธารณะสุข และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มาบูรณาการกับการใช้ชีวิตประจำวันให้มันลงตัว ไม่ว่าจะเป็นการละหมาดในยามวิกฤติ การใช้มาตรการป้องกันตนเองจากอันตรายของโรคระบาด (กรมการแพทย์, 2564) วิธีการศึกษาเรียนรู้ การบริหารจัดการทรัพยากรในภาวะวิกฤติและการดูแลครอบครัวและสังคมให้รอดพ้นจากอันตราย ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อให้ถึงจุดความสมดุลให้ได้ หรือเรียกว่า วะสฎียะฮ์นั่นเอง ฉะนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า นักศึกษาเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่มีผลกระทบและเกี่ยวข้องโดยตรง จึงได้ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษารูปแบบการ

วิเคราะห์หลักวะสะฎียะฮ์ด้านเกาะฎอ์และเกาะดร์ ตามหลักมะกอดิฮ์-ชะรีอะห์ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัส โควิด 2019 (COVID - 19) กรณีศึกษา นักศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาและผู้อ่านต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการคิดของนักศึกษาในการใช้ชีวิตตามหลักการอิสลามสายกลางในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 โดยใช้แบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะฎอ์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดการศรัทธาต่อเกาะฎอ์ และเกาะดร์ของอัลลอฮ์ในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19

การศรัทธาต่อกฎกำหนดสถานะ (เกาะฎอ์ และเกาะดร์) เป็นการศรัทธาว่าอัลลอฮ์เท่านั้นผู้ทรงรอบรู้ทุกอย่างแห่งนิรันดร์ก่อนที่จะสิ่งนั้นจะถูกสร้างเสียอีกหรือสิ่งที่เป็นไปได้ในอนาคต และอัลลอฮ์ทรงสร้างสิ่งเหล่านั้นมาตามสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้ (อับดุลเราะห์มาน บิน อับดุลกะรีม อัลซีหะฮ์, 2564) ดังที่อัลลอฮ์ตรัสในคัมภีร์อัลกุรอาน ความว่า: แท้จริงทุก ๆ สิ่งนั้นเราสร้างมันตามสัดส่วน (อัลเกาะมัร : 49) ฉะนั้นทุกสรรพสิ่งในโลกนี้ ไม่ว่าที่เกิดขึ้นมาแล้ว กำลังดำเนินอยู่ หรือกำลังจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตทั้งหมดนั้นอัลลอฮ์ทรงรอบรู้ แล้วอัลลอฮ์ทรงทำให้มันเกิดขึ้นตามความประสงค์และตามสัดส่วนที่พระองค์ทรงกำหนดไว้ ท่านศาสนทูตมุฮัมมัดกล่าวว่า

“ความศรัทธาของบ่าวจะไม่สมบูรณ์ นอกจากบ่าวจะศรัทธาต่อเกาะดร์ ทั้งในเรื่องที่ดี และร้าย และรู้ว่าสิ่งใดที่อัลลอฮ์ประสงค์ให้มันประสบกับตัวเขาสิ่งนั้นย่อมเกิดขึ้นและเขาไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ และสิ่งใดที่อัลลอฮ์ไม่ประสงค์ให้มัน

เกิดขึ้นกับตัวเขา สิ่งนั้นไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นกับตัวเขาได้ ”
(ดิรมิซี, 1962 ลำดับที่ 2144)

คำว่า เกาะ-ตะ-รอ โดยอ่านด้วย ฟัตฮะฮ์ที่อักษร (ดัล) หมายถึง การกำหนดของอัลลอฮ์ที่มีต่อสากลจักรวาล ซึ่งเป็นไปตามความรอบรู้ ปรีชาญาณและสอดคล้องกับอิหมะฮ์ ของพระองค์ การศรัทธาต่อกฎกำหนดสถานะประกอบด้วยสี่ประการ (มุฮัมมัด อัล อุซัยมีน, 2564) ประกอบด้วย 1) ศรัทธาว่าอัลลอฮ์ ทรงรอบรู้อย่างละเอียดในทุกสรรพสิ่ง ไม่ว่าเรื่องนั้นจะเกี่ยวกับพระองค์ หรือบรรดาปวงบ่าวของพระองค์ 2) ศรัทธาว่าพระองค์ทรงได้บันทึกเรื่องดังกล่าวไว้ในเลาฮิลมะห์ฟูซ (แผ่นบันทึกเรื่องราวของทุกสรรพสิ่ง) 3) ต้องศรัทธามั่นว่าจักรวาลทั้งหลายจะเกิดขึ้นไม่ได้ นอกจากพระประสงค์แห่งอัลลอฮ์ ไม่ว่าเรื่องนั้นจะเกี่ยวกับพระองค์ หรือการกระทำของบรรดาสรรพสิ่งที่ถูกสร้างของพระองค์ 4) ศรัทธาว่าจักรวาลทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติหรือ การเคลื่อนไหวของสิ่งถูกสร้างเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮ์ ฉะนั้นผู้ศรัทธาย่อมเชื่อมั่นในกฎสภาพการณ์ (เกาะกัวอ์ และเกาะกัวร์) ที่เป็น กำหนดของอัลลอฮ์ พวกเขาจะรักษาความศรัทธาต่ออัลลอฮ์เสมอ พร้อมๆ กับตะวักัล (มอบหมายต่อองค์อัลลอฮ์) โดยยึดคำตรัสของอัลลอฮ์ที่ว่า

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า จะไม่มีสิ่งใดเด็ดขาดที่ประสบแก่เรา (ทั้งเรื่องที่ดีและเรื่องที่ไม่ดี) นอกจากสิ่งที่อัลลอฮ์ได้กำหนดไว้แก่เราเท่านั้น ซึ่งพระองค์เป็นผู้ทรงคุ้มครองเรา และบรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลายจึงมอบหมายแต่อัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้นเถิด” (อัต-เตาเบะฮ์ : 51)

การมอบหมายต่ออัลลอฮ์นั้น เป็นการพยายามทำมูลเหตุ (อัสباب) ที่จะไปสู่ความสำเร็จและความปลอดภัยเสียก่อน แล้วจึงมอบหมายผลของความพยายามนั้นต่ออัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียว มิใช่ยึดถือยึดมั่นอยู่กับความพยายามและมูลเหตุที่เสียเอง ในกรณีการป้องกันจากโรคภัยไข้เจ็บมุสลิมจำเป็นต้องพยายาม ปฏิบัติอย่างดีในส่วน

ของมูลเหตุที่เป็น อัสباب ตามสุนนะตุลลอฮ์ให้ตรงกับที่ได้รับข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับโรคนั้น ๆ แล้วจึงมอบหมายต่ออัลลอฮ์ด้วยความศรัทธาอัน แน่วแน่ต่อกฎสภาวะการณ์ (เกาะฎอห์ เกาะดัร) ของอัลลอฮ์ผู้ทรงปรีชายิ่งที่สุดในหมู่ผู้ ที่มีความปรีชาทั้งหลาย (อะห์กัม อัล-หากิมีน) (อิสมาแอ ลุตฟี จะปะกียา, 2020) อีกทั้งยังทรงเป็นผู้เมตตาอย่างยิ่งที่สุดในบรรดา ผู้มีเมตตาทั้งหลาย (อิรห์ม อัล-รอฮิมีน) เพราะการมอบหมายต่ออัลลอฮ์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น เป็นมูลเหตุสำคัญที่สุดที่จะ ทำให้บรรลุลความปรารถนาและเจตนารมณ์ของแต่ละคนพร้อมกับสามารถปกป้องปิด เป่าจากสิ่งที่ไม่พึงประสงค์อีกด้วย (อิบนุล ก้อยอิม, 2015)

ดังนั้น สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด – 19 เป็นความประสงค์ ของอัลลอฮ์ที่กำหนดมาเพื่อให้มนุษย์ได้ใคร่ครวญชีวิตของตนเองในทุกมิติของการ ดำเนินชีวิต เพื่อให้ผู้ศรัทธาได้ใกล้ชิดกับพระองค์อัลลอฮ์มากขึ้น ทำให้มนุษย์ได้ ตระหนักการดำเนินชีวิตมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องปัจจัยยังชีพ สุขภาพร่างกาย การ ปฏิบัติศาสนกิจ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ภาคผลจากการศรัทธาต่อเกาะฎอห์ และกอดัร มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้ ศรัทธา ดังนี้ คือ 1) ความพึงพอใจกับสิ่งที่ได้ ตามสัดส่วนที่ถูกกำหนดไว้ ทำให้เกิด ความรู้สึกสบายใจและสงบ ไม่วิตกกังวลกับเรื่องที่ผ่านมาผ่านไป และเป็นที่ประจักษ์อยู่ แล้วว่าความรู้สึกกังวลรวมถึงจิตใจที่ไม่สงบ คือที่มาของโรคภัยต่าง ๆ ซึ่งส่งผลร้ายต่อ สุขภาพร่างกาย และสร้างความบกพร่องทางด้านความศรัทธาต่อเกาะฎอห์และกอดัร ดังที่อัลลอฮ์ตรัสในคัมภีร์อัลกุรอาน ความว่า :

ไม่มีเคราะห์กรรมอันใดเกิดขึ้นในแผ่นดินนี้ และไม่มีแม่แต่นิ้วตัวของ พวกเจ้าเอง เว้นแต่ได้มีไว้ในบันทึกก่อนที่เราจะบังเกิดมันขึ้นมา แท้จริงนั้นมันเป็นการง่ายสำหรับอัลลอฮ์ เพื่อพวกเจ้าจะได้ไม่ต้อง เสียใจต่อสิ่งที่ได้สูญเสียไปจากพวกเจ้าและไม่เสียใจต่อสิ่งที่พระองค์ ทรงประทานแก่พวกเจ้า และอัลลอฮ์มีทรงชอบทุกผู้ที่ยังจงใจ และผู้ศุญญะฮ์ (อัลอะฮ์ดีด: 22-23)

2) ชักชวนให้เรียนรู้และค้นคว้าหลาย ๆ สิ่งที่อัลลอฮฺทรงประทานให้แก่เราในโลกนี้ การที่มนุษย์ประสบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่คาดคิด เช่น ความเจ็บป่วย ถือว่าเป็นกอดรอย่างหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้เราคว้าวางแนวทางรักษามั่นในขอบเขตและปริมาณของกอดร

3) สร้างความสบายใจกับมนุษย์เมื่อได้ประสบกับเคราะห์กรรมบางอย่างในโลกนี้ เช่น การขาดทุนด้านธุรกิจส่วนตัว แน่นนอนการขาดทุนถือว่าเป็นการประสบเคราะห์กรรม และถ้าเรามีความรู้สึกกังวลใจหรือทุกข์ใจกับมัน เคราะห์กรรมก็จะเพิ่มเป็นสองเท่า คือ เคราะห์กรรมจากการขาดทุน และเคราะห์กรรมจากความรู้สึกกังวลทำให้เกิดความทุกข์ตลอดเวลา ฉะนั้นถ้าใครศรัทธาต่อเกาะกู้อ์และกอดรความทุกข์ความกังวลเนื่องจากการขาดทุนก็จะหมดไปเพราะเขาได้รับรู้ได้ว่าเรื่องเหล่านี้คือสิ่งที่ได้ถูกกำหนดให้เกิดขึ้นกับตัวเขาโดยที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ท่านศาสนทูตมุฮัมมัดได้กล่าว ความว่า :

“ผู้ศรัทธาที่เข้มแข็งดีกว่าและเป็นที่ยอมรับของอัลลอฮฺมากกว่าผู้ศรัทธาที่อ่อนแอ ทั้งสองอย่างมีส่วนดี จงทุ่มเททำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเจ้า และขอความช่วยเหลือจากอัลลอฮฺด้วยอย่าท้อแท้เป็นอันขาด และเมื่อใดที่เจ้าประสบภัยหรือเคราะห์ร้ายจงอย่าได้กล่าวว่า ถ้าฉันทำแบบนี้แล้วจะเกิดแบบนี้หรือแบบนี้ ทว่าจงกล่าวว่า เป็นกอดรของอัลลอฮฺที่ได้กำหนดไว้ให้กับฉัน อะไรที่พระองค์ประสงค์ย่อมเกิดขึ้นแน่นอน แท้จริงแล้ว การกล่าวว่า ถ้าหากว่า เป็นการเปิดช่องทางให้ช่วยญอน” (มุสลิม, 2010 ลำดับที่ 2664)

2. แนวคิดมาตรการการป้องกันจากโรคระบาดโควิด -19

2.1) มาตรการทางสาธารณสุขในการป้องกันจากโรคระบาดโควิด -19 คือ กรมควบคุมโรค ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อการป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หรือโควิด 19 สำหรับประชาชนทั่วไป (กรมควบคุมโรค, 2564)

ดังนี้ (1) ออกจากบ้านเมื่อจำเป็นเท่านั้น หากออกนอกบ้านให้เว้นระยะห่างจากคนอื่นอย่างน้อย 1-2 เมตรหลีกเลี่ยงการเข้าไปในพื้นที่ที่มีคนหนาแน่น แออัด หรือพื้นที่ปิด (2) สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลา เมื่ออยู่นอกบ้าน (3) ใช้กระดาษชำระเมื่อจำเป็นเท่านั้น และหลีกเลี่ยงชั้วโมงเร่งด่วน หากต้องซ้อนมอเตอร์ไซด์ ควรนั่งหันข้าง (4) ล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ทุกครั้ง ก่อนรับประทานอาหาร หลังใช้ส้วม หรือหลังจากไอ จาม หรือหลังสัมผัสจุดเสี่ยงที่มีผู้ใช้งานร่วมกันในที่สาธารณะ เช่น กลอนหรือลูกบิดประตู ราวจับหรือราวบันได เป็นต้น (5) หลีกเลี่ยงการใช้มือสัมผัสใบหน้า ตา ปาก จมูก โดยไม่จำเป็น (6) ผู้ที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ผู้สูงอายุที่อายุมากกว่า 70 ปี ผู้มีโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง โรคปอด และเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ให้เลี่ยงการออกนอกบ้าน เว้นแต่จำเป็น ให้ออกนอกบ้านน้อยที่สุด ในระยะเวลาสั้นที่สุด (7) แยกของใช้ส่วนตัว ไม่ควรใช้ของร่วมกับผู้อื่น (8) เลือกทานอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ ควรทานอาหารแยกสำหรับหรือหากทานอาหารร่วมกันให้ใช้ช้อนกลางส่วนตัว ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และพักผ่อนให้เพียงพอ (9) หากเดินทางกลับจากประเทศหรือพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ควรกักตัวเองที่บ้าน 14 วัน และปฏิบัติตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข (10) หมั่นสังเกตอาการตนเอง หากมีอาการไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก จมูกไม่ได้กลิ่น ลิ้นไม่รับรส ให้ไปรับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้านทันที (11) ฉีดวัคซีนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ในร่างกายสามารถต้านเชื้อโรคระบาดโควิด - 19 ได้

2.2) มาตรการทางศาสนาในการป้องกันจากโรคระบาดโควิด -19 คือ นักวิชาการได้สรุปมาตรการป้องกันจากโรคระบาดโควิด -19 (อิสมาแอลุดดีน จะปะกียา, 2563) ดังนี้ (1) รักษาความสะอาดพร้อมสวมใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ออกจากบ้าน เมื่อคลุกคลีและพบเจอผู้คนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในที่ชุมนุม (2) การกินการดื่มของเราทั้งหมดควรต้องปฏิบัติตามสุนนะฮ์ของท่านเราะสูล คืออลลัลลอฮูอะลัยฮิ วะสัลลัม และเป็นไปตามหลักโภชนาการและสุขภาวะ กล่าวคือ ฮาลาลและดีทั้งในแง่อาหารและเครื่องดื่ม รวมไปถึงวิธีการและช่วงเวลาของการบริโภค (3) ออกกำลังกายสม่ำเสมอ เพื่อรักษาความแข็งแรงให้มีภูมิคุ้มกันต้านทานป้องกันโรคได้ ทุกคนควรออก

กำลังกายเป็นประจำทุกวัน อย่างน้อยครึ่งชั่วโมงต่อวัน เพียงพอให้ได้ออกแรงและขับเหงื่อหวังว่าการปฏิบัติเช่นนี้จะสามารถเพิ่มภูมิคุ้มกันในการป้องกันโรคได้ (4) กักตัวอยู่ในบ้าน จำเป็นที่จะต้องอยู่บ้านให้มากเท่าที่จะทำได้และอย่าได้ออกไปปะปนกับผู้คนนอกบ้านโดยไม่จำเป็น เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงและปกป้องตัวเองจากการรับเชื้อโรคที่กำลังระบาดอย่างไวรัสโคโรนา โควิด-19 ที่อาจจะมียู่ตามตัวของคนแม้จะไม่ได้ลอยอยู่ในอากาศทั่วไป รวมถึงโรคติดต่ออื่น ๆ (5) ออกจากบ้านพร้อมคูอาห์และสวมใส่หน้ากาก (6) ห่างไกลจากทำบาป คือ ละทิ้งและไม่ทำมะอศียะฮ์ หรือบาปต่าง ๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนต่ออัลลอฮ์ ละทิ้งสิ่งที่หะรอมหรือคลุมเครือ ยาเสพติด สิ่งมีเนมา รวมถึงบุหรีและอาหารที่หะรอม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อสัตว์หะรอม ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหลักที่นำเชื้อโรคไวรัสโคโรนาได้ (7) งดการรวมตัวคลุกคลีในที่ชุมนุม คือ หลีกเลี่ยงจากการรวมตัวกันในที่ชุมนุมหรือคนจำนวนมาก โดยเฉพาะการรวมตัวในงานหรือกิจกรรมที่แออัดกันหนาแน่น งดเดินทางไปในประเทศหรือพื้นที่ที่มีการติดเชื้อของโรคโควิด-19 (8) แยกผู้ป่วยออกจากคนที่มียุสสุขภาพปกติ สำหรับคนที่มิโรคหรือประสบกับโรคติดต่ออย่าง โควิด-19 แล้ว เขาจำเป็นต้องแยกตัวและห้ามออกไปเจอผู้คนที่มียุสสุขภาพดีไม่ได้ติดเชื้อโรค แม้กระทั่งการออกไปละหมาดญะมาอะฮ์ที่มีสยิดก็ตาม เพราะโรคนี้สามารถที่จะแพร่เชื้อไปสู่คนอื่นได้ทันที ด้วยเหตุนี้จึงห้ามไม่ให้เขาออกไปเนื่องจากเกรงว่าเขาจะเป็นต้นเหตุของการแพร่เชื้อไปยังคนอื่น ๆ (9) การเป่ารักษาด้วยอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ซึ่งการเป่ารักษาด้วยการอ่าน คูอาห์ปิดเป่าโรคภัยไข้เจ็บถือเป็นสุนนะฮ์ จากท่านเราะสูล ﷺ ซึ่งท่านเองเคยเป่ารักษาเศาะหาบะฮ์ของท่านด้วยคูอาห์สำนวนต่าง ๆ (10) อิสติซฟาร์และเตาเบฮ์ให้มาก ซึ่งการอิสติซฟาร์ (การขอล้างโทษ) และ เตาเบฮ์ (การกลับเนื้อกลับตัว) คืออะมัลที่จำเป็นและสำคัญมากสำหรับประชาชาติอิสลาม เพราะการ อิสติซฟาร์และการเตาเบฮ์มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับมนุษยชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการระงับและขจัดเภทภัยทั้งหลายให้พ้นออกไป (11) ซิกิรวัลลิกถึงอัลลอฮ์และคูอาห์ให้มาก (12) สุนดู และขอบคุณต่ออัลลอฮ์ เพราะการขอบคุณ นั้นเป็นสาเหตุของการเพิ่มพูนความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ (13) ละหมาดฟัรฎูให้ครบถ้วน พยายามละหมาดฟัรฎูแบบญะมาอะฮ์ที่มีสยิด หรือที่บ้าน

พร้อมกับครอบครัวในยามที่ไม่สามารถละหมาดที่มีสยิดได้เนื่องจากมีประกาศจากทางการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงจากอันตรายของการแพร่เชื้อโรคระบาด ในขณะที่ละหมาดสุนัตทั่วไปหรือสุนัตเราะวาติบันนั้นให้ละหมาดที่บ้านดีกว่า เพราะมันประเสริฐกว่าละหมาดที่มีสยิด (14) ละหมาดสุนัตให้มาก อาทิ ละหมาดกียามุลลัยล်สิ้นสุดด้วยละหมาดวิติร ละหมาดสุนัตก่อนคุบห์สองร็อกอะฮ์ และ ละหมาดสุนัตกุฮาสิร็อกอะฮ์ทุกเช้า (15) ทำดีต่อเพื่อนมนุษย์เพราะการทำดีต่อเพื่อนมนุษย์ สามารถปกป้องจากการโจมตีของสิ่งที่เลวร้าย โรคภัยทั้งหลาย และวิบัติภัยต่าง ๆ (16) ปิดฝาภาชนะบรรจุอาหารและน้ำ ดังที่ท่านรูลุลลอฮ์ กล่าวว่า ท่านทั้งหลายจงปิดภาชนะใส่อาหารและภาชนะบรรจุน้ำ เพราะแท้จริงในหนึ่งปีจะมีอยู่คนหนึ่งซึ่งโรคระบาดถูกส่งลงมา และมันจะไม่ผ่านภาชนะใดที่ไม่มีฝาปิด เว้นแต่โรคระบาดนั้นจะลงไปภาชนะดังกล่าว” (มุสลิม, 2014 ลำดับที่ 99) (17) อ่านอายะฮ์ กุรสียก่อนนอน การปฏิบัติบางส่วนจากหลักคำสอนอิสลามเพื่อใช้ในการดูแลตัวเอง และครอบครัวจากโรคระบาดที่ติดต่อแพร่เชื้อโรค

3. แนวคิดหลักวะสะฎียะฮ์

Muhammad Kamal Hasan (2557) แนวคิดอัลวะสะฎียะฮ์ หรือดุลยภาพแห่งอิสลาม ได้ถูกมาใช้โดยสามารถอ้างอิงไปถึงการแสดงความหมายของอัลกุรอานว่า “อุมมะตัน วะสะฎวอ” ซึ่งอ้างอิงไปถึงประชาชาติของอิสลามโดยมีลักษณะของความยุติธรรม ความดีงามและดุลยภาพเพื่อเป็นเครื่องมือที่จะเป็นประจักษ์พยานต่อมวลมนุษย์ที่นำเชื่อถือของอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า กฎเกณฑ์นี้สามารถตีความได้ว่าเป็นสายกลางแห่งความเที่ยงธรรมของอิสลามและประชาชาติมุสลิมการตีความที่ค่อนข้างได้รับความนิยมอย่างมากมาเช่นเดียวกัน คือ ดุลยภาพ สรุปได้ว่าอัลวะสะฎียะฮ์ ประกอบด้วยสามหลักคุณค่า ได้แก่ ความยุติธรรม ความดีเลิศและดุลยภาพ ซึ่งอัดดุลละอะ หนุ่มสุซ (มปป.) ได้อธิบายนิยามและความหมายว่า นิยามทางภาษา หลักทางสายกลางมาจากภาษาอาหรับว่า “วะสฎู หรือ วะสะฎียะฮ์” มีความหมายทางภาษาว่า กลาง ตรงกลาง เป็นกลาง ท่ามกลางกึ่งกลางและใจกลาง คำนี้สามารถใช้ได้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ตรงกลาง และสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความเป็นกลาง ซึ่งทั้ง

สองประเภทนี้ล้วนสื่อถึงความดี ก็เป็นความเด่นและความงดงามทั้งนั้น เพราะสิ่งที่ดีที่ สุดมักปรากฏเด่นชัดระหว่างกลาง ตัวอย่างเช่น จี๊เพชรที่อยู่ตรงกลางสร้อยคอที่มีความงดงามและโดดเด่น เพราะอยู่ตรงกึ่งกลางฉนั้นใด ความเป็นกลางที่ไม่อิงแอบหรือฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ความเด่นและงดงามฉนั้นนั้น ด้วยเหตุนี้คนอาหรับมักจะใช้คำว่า “วะสฎุ” ไปในความหมาย ของความดี ความเด่น ความยุติธรรม คุณภาพ ความสูงส่ง การอยู่ระหว่างกลางและตำแหน่งสูง ส่วนความหมายทางวิชาการ อับดุลละอะ หนุมสุข (มปป) ได้ให้ความหมายว่า “อัลวะสะฎียะฮ์ดังนี้ 1) หมายถึงความสมดุล เช่น ความสมดุลระหว่างศาสนากับการดำเนินชีวิต ระหว่างจิตวิญญาณกับวัตถุ และระหว่างร่างกายกับจิตใจ 2) ความยุติธรรมเพราะความยุติธรรมอยู่ตรงกลางระหว่างสองฝ่ายไม่ลำเอียงไปทางใดทางหนึ่งหรือชั่วใดชั่วหนึ่งที่ตกขอบ 3) สิ่งที่ดีที่สุด เพราะสิ่งที่ดีที่ สุดมักจะอยู่ตรงกลางระหว่างสองสิ่งที่ตกขอบ หรือปรากฏเด่นชัดท่ามกลางสิ่งต่าง ๆ มากมาย 4) ความเที่ยงตรง ไม่เบี่ยงเบนออกนอกทาง อิบบรอเฮง อาลฮูเซน (2561) ได้อธิบายสรุปจากนักวิชาการอิสลามได้ให้ความหมายของคำว่า อัลวะสฎุ ซึ่งคำนี้เป็นที่มาของคำว่า อัลวะสะฎียะฮ์ในอิสลาม มีด้วยกันหลายความหมาย แต่ละความหมายมีความเชื่อมโยง และสัมพันธ์กัน และเป็นการอธิบายซึ่งกันและกันและความหมายเหล่านั้นคือการอธิบายสถานะของศาสนาอิสลามที่นำมาโดยนบีมุฮัมมัด และอธิบายถึงสถานะของประชาชาตินี้ด้วยเช่นกัน ความหมายของ อัลวะสฎุ ได้แก่ ดีที่สุด ประเสริฐที่สุด และสูงส่งเหนือสิ่งอื่นใด ความเที่ยงธรรมและเที่ยงตรง ความปานกลาง ระหว่างสองสิ่งที่ไม่ดี ความถูกต้อง ความพอดี ความสมบูรณ์ ขณะเดียวกัน อิสมาอีลลุดดี จะปะเกีย (2558) ได้อธิบายความหมายว่า คำว่า “วะสะฎู ” หมายถึงตรงกลาง ปานกลาง ความหมายของคำว่า “อัลวะสะฎียะฮ์” เมื่อเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า ประชาชาตินี้เป็นประชาชาติที่ถูกคัดเลือกนั้นก็คือ เป็นประชาชาติที่ดีที่สุด เพราะเป็นอุมมะตันวะสะฎู เพราะฉนั้นสิ่งที่เราจะต้องมาทำความเข้าใจต่อไป ก็คือคำว่า อัลวะสะฎียะฮ์ มีความหมายว่าอย่างไร คำว่า อัลวะสะฎียะฮ์ มาจากคำว่า อัลวะสฎุ คือ ศูนย์กลางระหว่างทิศต่าง ๆ และทุกทิศทางจะมีความเกี่ยวพันกันอย่างพอดีพอเหมาะและสมดุล ตามพจนานุกรมในเว็บไซต์ อัลมะอานี ให้ความหมาย อัล

วะสัฎฺ ว่ากึ่งกลางระหว่างสองสิ่ง ความพอดีของทุกสิ่ง ความประเสริฐที่สุด ความเป็นกลาง ซึ่งความหมายจะครอบคลุมด้วย คือ วะสัฎฺคืออัลอัดลุ (ความเที่ยงธรรม) วะสัฎฺ หมายถึงอัลค็อยร (ดีที่สุด) วะสัฎฺหมายถึงอัฟฎ็อล (ประเสริฐที่สุด) “วะสัฎฺ ” หมายถึง “อุลูว์ ” และ “ริฟอะฮ์ (สูงส่ง) ความหมายของ “ วะสะฎ็ียะฮ์ ” ความปานกลางและความสมดุลจากนักวิชาการข้างต้นได้อธิบายแนวคิด นิยามและความหมาย อัลวะสะฎ็ียะฮ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า อัลวะสะฎ็ียะฮ์ มีความหมายในเชิงบวกกว้างขวาง หมายถึง สิ่งที่ดี สิ่งทีประเสริฐ ปานกลาง เที่ยงตรง ความสูงส่ง ตรงกลาง ความยุติธรรม ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความสมดุล เป็นกลาง ท่ามกลาง กึ่งกลางและใจกลาง ซึ่งผู้วิจัยขอจำกัดความหมายของวะสะฎ็ียะฮ์ เพียงแค่ 5 ประเภทเท่านั้น ได้แก่ ความสมดุล กึ่งกลาง ความยุติธรรม สิ่งที่ดีที่สุด ความเที่ยงตรง

ส่วนหลักเจตนารมณ์อิสลาม นักวิชาการได้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือการรักษาไว้ซึ่งหลักศรัทธา การรักษาไว้ซึ่งชีวิต การรักษาไว้ซึ่งทรัพย์สิน การรักษาไว้ซึ่งสติปัญญา และการรักษาไว้ซึ่งสายตระกูล” ขณะที่นักนิติศาสตร์อิสลามบางท่านได้เพิ่ม “การรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรี” เป็นอีกด้านหนึ่งจาก 5 ประการข้างต้น (มูฮัมมัดซากี เจ๊ะหะ, 2010 al-Ghazali, nd al-Syatibiy, 1997 Ibnu Asyur, 1946 Ahmad al-Risuni, 2014) ดังนี้

1. การปกป้องศาสนา อิสลามได้ให้คุณค่าต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ด้วยการสนองความต้องการให้มนุษย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการภักดีต่ออัลลอฮ์และเสริมสร้างความเข้มแข็งของจิตใจด้วยกระทำความดีตลอดจนสร้างหลักประกันให้มนุษย์ประสบความสันติสุขที่แท้จริง วัตถุประสงค์หนึ่งของบทบัญญัติอิสลามก็เพื่อปกป้องศาสนา ไม่ว่าในลักษณะของการให้เกิดหรือการธำรงรักษาให้คงอยู่เพื่อทำหน้าที่ชี้นำมนุษย์สู่แนวทางอันเที่ยงตรง

2. การปกป้องชีวิต สิ่งจำเป็นอีกประการหนึ่งสำหรับมนุษย์ คือการมีชีวิต อิสลามได้วางแนวทางในการป้องกันคุณค่าแห่งชีวิต คือ 1) มาตรการการปกป้องชีวิตด้านการให้กำเนิด อิสลามได้อนุมัติการสมรสหรือการใช้ชีวิตคู่ ทั้งนี้เนื่องจากการสมรสนั้นเป็นการสืบเผ่าพันธุ์ของมนุษยชาติอันเป็นผู้แทนของอัลลอฮ์ บนหน้าแผ่นดิน

และการสมรสนั้นเป็นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์จะนำมาซึ่งความรักและสันติโดยที่อิสลามถือว่าการมีชีวิตคู่คือส่วนหนึ่งของสัญญาแห่งความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์ 2) มาตรการการปกป้องชีวิตให้สามารถคงอยู่ คือ การมีชีวิตอย่างต่อเนื่องและการอยู่รอดบนโลกนี้ ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยยังชีพ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ยา รักษาโรค เครื่องแต่งกายและที่อยู่อาศัย สร้างหลักประกันความมั่นคงความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยแก่ประชาชน และกิจการภายในประเทศ มีการกำหนดมาตรการการปกป้องรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การประกอบอาชีพ การเลือกถิ่นฐานที่อยู่อาศัยและสิทธิอื่น ๆ ที่มนุษย์พึงได้ มีการผ่อนปรนในการปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ อันเนื่องมาจากความจำเป็นหรือความยากลำบากและเกินความสามารถของบุคคลที่จะกระทำการได้ มีการห้ามการฆาตกรรม ทั้งการฆ่าตัวเองหรือผู้อื่น มีการกำหนดบทลงโทษประหารชีวิต (กิยาส) สำหรับผู้กระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย โดยเจตนา และกำหนดให้มีการจ่ายค่าชีวิต (ديات) และค่าสินไหมทดแทน (กัฟฟาเราะฮ์) สำหรับผู้กระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนาหรือโดยพลาดพลั้ง มีการกำหนดให้ประกาศสงครามเพื่อปกป้องชีวิตผู้บริสุทธิ์และผู้อ่อนแอจากการล่วงละเมิดและรุกรานของฝ่ายศัตรู ให้มุสลิมต้องให้ความช่วยเหลือและปกป้องเพื่อนมนุษย์ที่ถูกอธรรม อย่างสุดความสามารถและรู้จักปกป้องตนเองให้พ้นจากการถูกอธรรมโดยฝ่ายศัตรู

3. การปกป้องสติปัญญาอิสลามได้ให้ความสำคัญต่อการรักษาสติปัญญาของมนุษย์เพราะสติปัญญาเป็นสิ่งประเสริฐที่สร้างความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่ถูกสร้างอื่น ๆ และด้วยสติปัญญาทำให้มนุษย์ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายในฐานะผู้แทนของอัลลอฮบนหน้าแผ่นดินนี้ ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงได้วางแนวทางในการรักษาสติปัญญาให้สมบูรณ์ คือ อิสลามได้ห้ามสิ่งต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการทำลายความสมบูรณ์ของสติปัญญามนุษย์ไม่ว่าจะเป็น การห้ามสิ่งมีนเมาต่าง ๆ สิ่งเสพติดหรือสิ่งใด ๆ ที่ทำให้มันสมองของมนุษย์เกิดความบกพร่องและไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะมนุษย์เรื่องปัญญา ได้กำหนดบทลงโทษที่เด็ดขาดสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งมีนเมาหรือสิ่งเสพติดอย่างครบวงจรตั้งแต่ ผู้ผลิตจำหน่าย

ผู้สนับสนุน ผู้ซื้อผู้ขายเจ้าของกิจการ พนักงาน ล้วนได้รับผลตอบแทนอย่างสาสมเท่าเทียมกัน อิสลามยังได้อบรมสั่งสอนและสร้างจิตสำนึกให้มนุษย์มีสติปัญญาที่สมบูรณ์เข้าใจสัจธรรม คิดและปฏิบัติในสิ่งที่ดีและถูกต้อง เรียกร้องให้มนุษย์สร้างความสมบูรณ์แก่สติปัญญา ทั้งทางด้านกายภาพและชีวภาพ ในด้านกายภาพนั้นอิสลามได้สั่งให้มนุษย์รับประทานอาหารที่มีคุณค่าเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงอันส่งผลต่อการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ฉะนั้นอิสลามจึงถือว่าไม่บังควรสำหรับผู้พิพากษาที่จะทำการตัดสินคดีในขณะที่ตนหิวโหย ด้วยเหตุนี้อิสลามจึงส่งเสริมให้ผู้พิพากษารับประทานอาหาร ก่อนจะทำการพิจารณาพิพากษาคดีทั้งนี้เพื่อขจัดอุปสรรคและปัญหาในการพิจารณาคดี

4. การปกป้องวงศ์ตระกูล การปกป้องวงศ์ตระกูลโดยผ่านการสมรส เพื่อรักษาเชื้อสายของการสืบสกุลของมนุษยชาติจนถึงวาระสุดท้ายของโลกใบนี้ตั้งแนวทางต่อไปนี้ คือ มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการสมรส อิสลามได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการสมรสและส่งเสริมให้ใช้ชีวิตคู่ที่ถูกต้องตามหลักการแห่งศาสนาทั้งนี้เพื่อปกป้องความคงอยู่ของมนุษย์ในการสร้างอารยธรรมของโลกอย่างต่อเนื่อง กำชับให้บิดามารดาให้การอบรมผู้เป็นบุตร ตลอดจนให้ปัจจัยยังชีพและความรักความเอ็นดูที่อบอุ่น ดูแลและปกป้องครอบครัวให้พ้นจากภยันตรายเพื่อสร้างสมาชิกชนรุ่นใหม่ที่มิจริยธรรมดีงาม อิสลามได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาบนพื้นฐานของความสมัครใจและยินยอม ของทั้งสองฝ่ายให้มีการปรึกษาหารือในกิจการทุกอย่างของครอบครัวจนเกิดความรักความเข้าใจระหว่างคู่สามีภรรยา ควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างบุรุษและสตรีให้อยู่ในขอบเขต กำหนดให้มีการลดสายตาลงต่อเพศตรงข้ามที่สมรสได้ ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดอารมณ์ใคร่ตามมา กำหนดให้สตรี แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ที่ปกปิดมิดชิดเพื่อให้พ้นจากสิ่งชั่วร้าย ห้ามมิให้ชายหญิงที่สามารถสมรสได้อยู่ปะปนกัน ยกเว้นมีบุคคลที่หญิงไม่สามารถสมรส (มะห์รอม) อยู่ด้วย อิสลามยังได้ห้ามมิให้เข้าบ้านของผู้อื่น จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากเจ้าของหลังจากที่ให้สลามแล้ว เป็นต้น และห้ามคุกคามร่างกายของผู้อื่น ดังที่ อัลลอฮ์ได้ทรงห้ามการผิดประเวณีเหมือนกับที่พระองค์ทรงห้ามการกล่าวหาหญิงบริสุทธิ์ว่ากระทำผิดประเวณี(เก้อซฟ)

5. การปกป้องทรัพย์สิน อิสลามถือว่าทรัพย์สินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ ดังนั้นการปกป้องทรัพย์สินจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังแนวทางต่อไปนี้เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้หาปัจจัยยังชีพ เพื่อชีวิตประจำวัน อิสลามถือว่าการประกอบอาชีพสุจริตเป็นอิมดะฮ์ต่อพระผู้เป็นเจ้าอย่างหนึ่งหากมีการตั้งใจทำบริสุทธิ์เพื่ออัลลอฮ์ ให้ความสำคัญแก่อาชีพและผู้ประกอบอาชีพการงานงานและอิสลามอนุญาติให้ก่อนติดสัมพันธ์ที่ยุติธรรมแก่คู่สัญญา และไม่คุกคามสิทธิของผู้อื่น ดังกรณีการอนุมัติการซื้อขาย การเช่า การจำนองจำนำ การรวมหุ้นและนิติสัมพันธ์อื่น โดยมีเงื่อนไขว่าไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม

ส่วนการแบ่งมรดกหะหมะฮ์ ออกเป็น 3 ระดับความจำเป็น คือ (1) ฎะรूरียะต (ความจำเป็น) (2) หาญียะต(ความต้องการ) และ(3) ตะฮซีนียะต (การเสริมแต่ง) (al-Ghazali, nd al-Syatibiy, 1997 Ibnu Asyur, 1946) ดังนี้

ระดับที่ 1 ฎะรूरียะต (ความจำเป็น) ทั้ง 5 ประการนี้นับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการเป็นการตายของมนุษย์เลยทีเดียว เพราะมนุษย์ย่อมเสี่ยงกับความวิบัติหากสติปัญญาของเขาตกอยู่ในภาวะอันตราย นี่เองทำให้เราเข้าใจได้ว่าทำไมอิสลามถึงได้เข้มงวดต่อการห้ามดื่มแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติดมีนเมาต่าง ๆ ทำนองเดียวกันชีวิตมนุษย์ย่อมไม่ปลอดภัยอยู่ดีหากปราศจากมาตรการป้องกันโรคภัยต่างๆ หรือขาดการดูแลสุขภาพสภาพแวดล้อม ซึ่งทำให้เราเข้าใจว่าทำไมท่านนบีมุฮัมมัด คือลุลลอฮุ ออลัยฮิวะสสลัม ห้ามการก่อเหตุใด ๆ อันเป็นการทำร้ายและเป็นอันตรายต่อเพื่อนมนุษย์ แม้กระทั่งการทำร้ายสัตว์ และต้นไม้พืชพันธุ์ทั้งหลาย (Ahmad al-Risuni, 1990)

ระดับที่ 2 หาญียะต (ความต้องการ) ซึ่งจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์น้อยกว่าระดับ ฎะรूरียะต (ความจำเป็น) ตัวอย่างเช่น การแต่งงาน การค้าและการขนส่งในลักษณะต่าง ๆ อิสลามได้สนับสนุนและวางระเบียบสำหรับความต้องการเหล่านี้ไว้ แต่แน่นอนว่าหากมันไปก็มีได้กระทบต่อมนุษย์มากนัก โดยเฉพาะในระดับปัจเจก ถ้าละเลยหลักหาญียะต จะก่อให้เกิดความยุ่งยากบุคคล แต่ไม่ถึงขั้นหายนะ (al-Syatibiy, 1997)

ระดับที่ 3 ตะห์ซีนียาต (การเสริมแต่ง) หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นเพียงเพื่อเป็นตัวช่วยเสริมสร้างความสวยงาม ความสมบูรณ์หรือสะดวกสบายยิ่งขึ้นให้แก่ชีวิตมนุษย์ al-Syatibiy,1997, al-Ghazali, nd) ตัวอย่างเช่น การซื้อรถยนต์คันที่ 2 เพื่อความสะดวกใช้รถในชีวิตประจำวัน

วิธีการศึกษา

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาจากคณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 4 สาขาอิสลามศึกษา กฎหมายอิสลาม การสอนอิสลามศึกษาและเศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้และวิธีการศึกษาวิจัย การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประชุมเชิงปฏิบัติการและการสนทนากลุ่มนักศึกษาที่ผ่านการใช้แบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะฎอห์ เกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาคณะวิทยาการอิสลาม ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มนักศึกษา 4 วิชาเอก ได้แก่ อิสลามศึกษา การสอนอิสลามศึกษา เศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม และกฎหมายอิสลาม โดยมีเงื่อนไขนักศึกษาที่ผ่านการเรียนรายวิชาวะสฎียะฮ์อย่างน้อย 1 ภาคการศึกษา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยใช้วิธีการกระบวนการวิเคราะห์แบบเชื่อมโยงระหว่างกัน ประกอบด้วย หลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักผลประโยชน์ของสังคม (หลักมัศละหะห์ อุมมะฮ์) หลักเกาะฎอห์และเกาะดร์ หลักวะสฎียะฮ์ และมาตรการทางสาธารณสุข เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ซึ่งจะศึกษาถึงรูปแบบวิเคราะห์แบบเชื่อมโยง 3 รูปแบบ คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบแนวคิดแบบเชื่อมโยง การวิเคราะห์ตารางองค์ประกอบแบบเชื่อมโยง และการวิเคราะห์ประเด็นสถานการณ์โควิด-19 แบบเชื่อมโยง

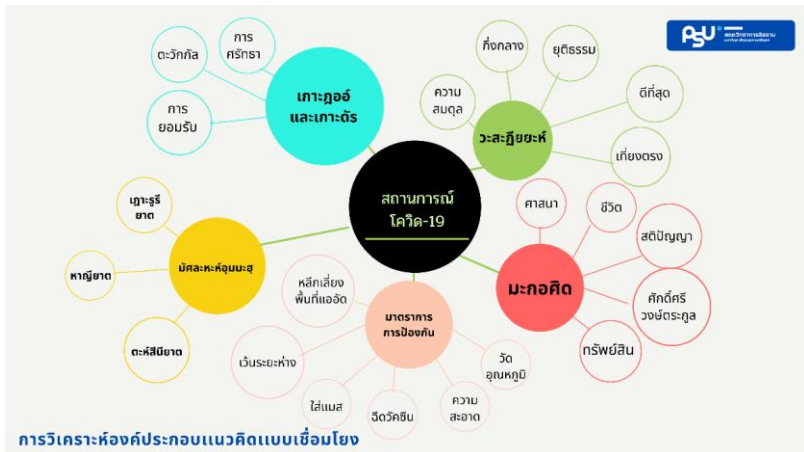
หลังจากนั้นนำเสนอผลการระดมความคิดให้นักศึกษาได้วิพากษ์ ซึ่งเป็นการนำเสนอวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการกับบริบท

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนากระบวนการคิดของนักศึกษาเพื่อการใช้ชีวิตตามหลักการอิสลามสายกลางในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 โดยใช้แบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักเกาะกัวอ์ เกาะดัตร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม (หลักมัศละหะห์ อุมมะฮ์) ดังนี้

1) **ด้านรูปแบบการวิเคราะห์** พบว่า นักศึกษาเห็นว่า การวิเคราะห์หลักวะสะฎียะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อด้านเกาะกัวอ์และเกาะดัตร์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อโรคโควิด-19 ต้องวิเคราะห์แบบเชื่อมโยงกัน ระหว่างหลักเจตนารมณ์อิสลาม หลักผลประโยชน์ของสังคม (หลักมัศละหะห์อุมมะฮ์) หลักเกาะกัวอ์และเกาะดัตร์ หลักวะสะฎียะฮ์ และมาตรการทางสาธารณสุข เพื่อหาแนวทางและความเชื่อที่ถูกต้องด้านเกาะกัวอ์และเกาะดัตร์ มี 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบแนวคิดแบบเชื่อมโยง

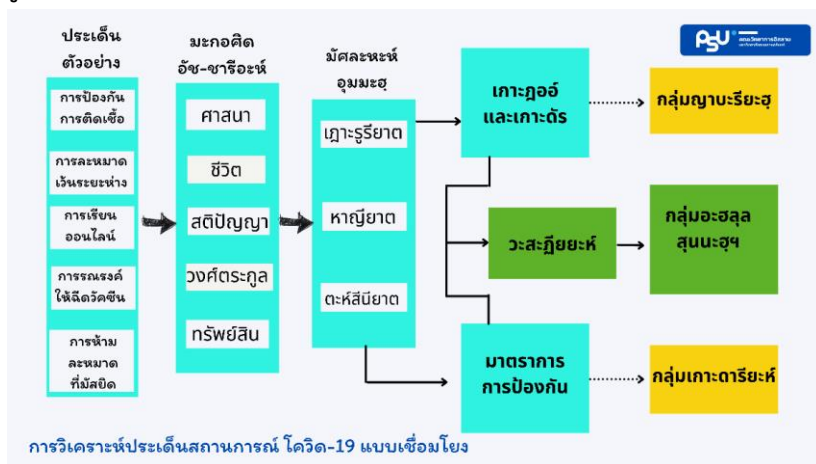
ภาพที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบแนวคิดแบบเชื่อมโยง

รูปแบบที่ 2 การวิเคราะห์ตารางองค์ประกอบแบบเชื่อมโยง

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์ตารางองค์ประกอบแบบเชื่อมโยง

รูปแบบที่ 3 การวิเคราะห์ประเด็นสถานการณ์โควิด-19 แบบเชื่อมโยง

ภาพที่ 3 การวิเคราะห์ประเด็นสถานการณ์โควิด-19 แบบเชื่อมโยง

การวิเคราะห์ประเด็นสถานการณ์โควิด -19 แบบเชื่อมโยงนี้ เราสามารถชี้ให้เห็นได้ว่า เราได้กำหนดพฤติกรรมแนวคิดของคนกลุ่มประเภทไหน ทั้งสามกลุ่มนี้คือ กลุ่มที่ 1 อัลเกะดารียะฮ์ หมายถึง กลุ่มที่มีความเชื่อว่า มุฮะยัณนัฮ์อยู่ในสถานะที่

เป็นอิสระโดยปราศจากการกำหนดของอัลลอฮ์ (al-La laka-l, 1994: 2/827, Ibn Usaimin, 2002) การงานทุกอย่างขึ้นอยู่กับความพยายามของมนุษย์ โดยไม่เกี่ยวข้องกับอัลลอฮ์

ส่วนกลุ่มที่ 2 อัลญะบะรียะฮ์ หมายถึง กลุ่มที่มีความเชื่อว่า การงานของมนุษย์ทุกประการให้เป็นไปตามคำบัญชาและการกำหนดของอัลลอฮ์ (Ibn Usaimin, 2002) การงานทุกอย่างถูกกำหนด โดยอัลลอฮ์ ซึ่งมนุษย์ไม่ต้องใช้ความพยายามใด ๆ และ**กลุ่มที่ 3 กลุ่มอัฮลุลสุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์** หมายถึง ผู้ที่เจริญรอยตามแนวทางสุนนะฮ์ของท่านนบี และแนวทางเศาะหาบะฮ์ และผู้ที่ไม่กระทำในสิ่งที่เป็นบิดอะฮ์ (อุตริกรรม) (Ibn Jauziy, 1994) มนุษย์คือผู้ซึ่งอัลลอฮ์ทรงประทานสติปัญญา ความต้องการ ความอิสระ ความสามารถในการกระทำต่าง ๆ ในเวลาเดียวกันอัลลอฮ์ได้ประทานซาริอะห์เป็นวิถีชีวิต (Habannakah, 2000)

2) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบกระบวนการคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม เกาะฎอ์และเกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคม พบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าการพิจารณาความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงรูปแบบนี้ สามารถสร้างเข้าใจได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติตามบริบทต่าง ๆ ในสถานการณ์การแพร่ระบาด เช่น การละหมาดญะมาอะฮ์ที่เว้นระยะห่างในการละหมาดญะมาอะฮ์ที่มีสยิด และรูปแบบนี้จะแสดงให้เห็นถึงประเด็นความสัมพันธ์ของหลักการที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตตามหลักวะสฎียะฮ์ (ชากีเยห์ สาละ, 2564, ชูฮาดา มีหิม, 2564, นูรีดา โต๊ะเตาะ, 2564) ทั้งในเรื่องศาสนา ชีวิต สติปัญญา วงศ์ตระกูล และทรัพย์สิน โดยพิจารณาเลือกสิ่งที่เหมาะสมและยืดหยุ่นที่สุดในการนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ให้กระทบกับสิ่งที่ผิดหลักการศาสนาและคุ้มครองหลักการทั้ง 5 ด้านควบคู่กับการป้องกันตามมาตรการทางสาธารณสุข

3) ด้านเงื่อนไขการประยุกต์ใช้รูปแบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม เกาะฎอ์และเกาะดร์และหลักผลประโยชน์ของสังคม พบว่า การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของรูปแบบการวิเคราะห์นี้ มีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ความรู้พื้นฐานศาสนาและความเข้าใจหลักวะสฎียะฮ์ สำหรับคนที่ม้องค์ความรู้นำไปใช้ได้

แต่สำหรับคนทั่วไปจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และความเข้าใจตามเงื่อนไขข้างต้นเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ (ไซตืออัลน กาชาดัง, 2564, มุอิดชู ดอเลาะ, 2564) นักศึกษายังกล่าวอีกว่า การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนในการดำเนินชีวิตในช่วงโรคระบาดโควิดนี้ จะต้องมีการวางแผนครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ทรัพย์สิน ควบคู่ไปกับการมอบหมายต่ออัลลอฮ์ อีกทั้งการปฏิบัติดังรูปแบบการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงนี้ เป็นแนวทางที่สมดุล ไม่หย่อนยานและสุดโต่งจนเกินไป ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดจากพฤติกรรมที่ต้งามอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการชั่งน้ำหนักระหว่างหลักฐานทางชะรีอะฮ์ โดยเอื้อให้เราสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุด ซึ่งอยู่ระหว่างสองสิ่งที่มีความเหลื่อมล้ำกัน เพื่อให้ผู้ที่ปฏิบัติตามนั้นสามารถทำได้ง่ายและมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมุสลิมทุกคน

4) ด้านการนำรูปแบบคิดเชื่อมโยงฐานหลักเจตนารมณ์อิสลาม เกาะฎอ์ และเกาะดร์ และหลักผลประโยชน์ของสังคมไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักศึกษาเห็นว่าการนำรูปแบบการวิเคราะห์นี้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แต่จะต้องมีการอธิบายศัพท์เฉพาะ และวิธีการใช้เพื่อความถูกต้องของการนำไปใช้รูปแบบวิเคราะห์นี้ เพื่อความถูกต้องของการนำไปใช้ (อิลฮัม สติยา, 2564, ฮานีฟะห์ มะเต็ง, 2564) อีกทั้งยังเป็นวิธีการที่ดีที่เข้าใจง่ายต่อการปฏิบัติตาม และเป็นการวิเคราะห์ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ทุก ๆ ประเด็นได้ ทำให้การใช้ชีวิตสะดวกมากขึ้น ทำให้การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงในรูปแบบนี้ เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นชัดถึงความสมดุลและครอบคลุมว่า อิสลามได้กำหนดมาตรการและคำสอนต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันการสร้างความมั่นคงในชีวิตมนุษย์ ในลักษณะการก่อให้เกิดและการรักษาไม่ให้อุญหายหรือนำไปใช้ในทางที่ผิด จุดมุ่งหมายสำคัญของการกำหนดบทบัญญัติในอิสลาม คือการปกป้องมนุษย์ใน 5 ประการสำคัญ คือ ศาสนา ชีวิต สติปัญญา วงศ์ตระกูลและทรัพย์สิน จะเห็นได้ว่าอิสลามได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกป้องไว้อย่างสมบูรณ์และครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง

- Abdul Kareem Al Shihah, A. R. (2021). *Message of Islam*. Retrieved October 10, 2021. From https://reader.islamhouse.com/storage/downloads/pdf-mobile/th_259395.pdf
- Al-Risuni, A. (2004). *Muhadharat fi Maqasid al-Syariah*. Dar al-hikmah al-Mansurah.
- Al-Risuni, A. (1990). *Nazariah al-Maqasid Aind. al-Syatibiy. al-Maghrib*. Dar al-baidha.
- Al-Risuni, A. (2010). *Madkhal ila al-Maqasid al-Syariah*. al-Mansurah. Dar Kalimah.
- Al-Fasiy. (1993). *Maqasid al-Syariah wa Murarimuha*. Muasasa. Alal al-Fasiy.
- Al-Ghazaliy. (nd). *al-Mustasfa min Ilmu Usul*. Dar al-Maiman.
- Al-LaLaka-I, Hibbahtullah bin Hasan bin Mansur, (1994). *Syar Usul Itiqad ahl al-Sunnah wa al-Jamaah*, Dar Toyyibah.
- Al-Syatibiy. (1997). *al-Muafakat*. Darlbnu Affan.
- Al-Tirmiziy. (1962) *Sunan al-Tirmiziy*. Misr.
- Alhusain, I. (2018). Understanding the Principles of Al-Wasatiyah and to use in real life. *AL-NUR Journal of Graduate school Fatoni University (NO.2 JULY-DECEMBER 2018), 13(25)*.
- Auda, J. (2013). Principles of intent of Islamic law. Ali Panich
- Alhajjaj, M. (2010). *Sahih Muslim*. Dar al-Qutub.
- Al Uthaymeen, M. (2001). *kār ṣṣrath thā tx kã hnd ṣphāwa (qadhaa.and Qadar)* Retrieved October 10, 2021. From

<https://www.islammore.com/main/content.php?page=sub&category=26&id=274>

Al- Yubi, M. (1998). *Maqasid al-Syariah wa ala gatuha bi al-Adilah al-syariah*, Dar al -Hayrah.li al-Nasyrah.

Cheha, M. (2010). Cetnārmī phunḥān 5 prakār nī xislām. Retrieved October 10, 2021. from www.Islam.House.com

Chitrat, J. (2021.). *Prakāṣ mātirkār fēā rawang p̄xngkan læa khwbkhum kār phær rabād k̄xng rokh tid cheṽx wj̄rās̄ khoronā 2019 (kho wid - 19) s̄h̄rāb kār p̄t̄bati ṣ̄ās̄n kickār la h̄mād ya mā xah̄ læa kār lah̄mād wān ṣ̄ukr̄(yu mxah̄) th̄ m̄qsyid*. September 9, 2021.

Düreh, M. I. (2021, 21 December). Interview.

Department of Medical Services. Ministry of Public Health. (2021).

Næwthāng kār p̄xngkan kār dūlæ rāksā kār winic̄hay rokh rabād kho wid -19. Retrieved October 10, 2021. From <https://covid19.dms.go.th/>

Department of Disease Control. Ministry of Public Health. (2021).

Næwthāng p̄t̄bati pheṽx kār p̄xngkan rokh tid cheṽx wj̄rās̄ khoronā 2019 (COVID-19) h̄r̄x kho wid 19 s̄h̄rāb prachāchn̄ th̄wp̄i læa klum̄ sēīng. Retrieved October 10, 2021. From https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/int_protection/int_protection_030164.pdf

Habannakah, A. H. (2000). *Al-Aqidah Islamiah, wa Ususuha*, al-Dar al-Syamiah.

- Hasan, M. K. (2557). *Al Wasatiyyah: Fundamentals of Peaceful Coexistence in Multicultural Society*. Peace Institute for Development. Sheikhul Islam Officer.
- Ibnu Asyur. (1946). *Maqasid al-Syariah al-Islamiyah* Dar al-kitabal al-misr. al-qahirah.
- Ibnu Faris. (1979). *Mu'yam maqasid al-lighah*. Dar-fikr.
- Ibn Jauziy, AbdulRahman bin Ali bin Muhammad, (1994). *Zad al-Masir* , al-Maktabah Islamiy.
- Ibn Al-Qayyim. (2015). *Madarij Al-Saliken*. Dar al-Hadis.
- Ibn Usaimin, M. B. H. (2002). *Taklik Mukhtasar ala Kitab Lumah al-Itiqad*. Madar al-Watan.
- Ismail, M. B. (1927). *Maqasid al-Syariah Ta'silan wa Tafilan*. Idarah al-Da'wah wa Ta'lim.
- Japakiya, I. L. (2015). *Um Matan Wasata, the way of the nation Excellent*. Fatoni University. Retrieved October 10, 2021. from www.IslamHouse.com
- Japakiya, I. L. (2020). *Handbook against the pandemic: Islamic guidance for the COVID-19 crisis*. Assalaam Institute. Fatoni University.
- Katih, I. (2018). *Wasatiyah in Islam and Living in Multicultural Society*, Based on Belief and Concept. *Journal of Islamic Studies*, Prince of Songkla University, 9(1), 31–48. Retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JOIS/article/view/165903>
- Noomsuk, A. (nd). *Wasatiyyah: Institute for Peace and Development*. Sheikhul Islam Office.

- Mat Esa, N. (2017). A translated document summarizing the essence of his keynote speech at the seminar “Middle Path in Multicultural Society in the Southern Border Provinces ” on January 26, 2017, at CS Pattani Hotel, Changwat Pattani organized by Department of East Asia Ministry of Foreign Affairs in collaboration with the Center for Muslim World Policy and the Wasati Institute for Peace and Development Chulalongkorn University translated by Ms. Pintusuda Chainam, Acting Director of East Asia Division 1, Department of East Asia Ministry of Foreign Affairs.
- Prayadsap, P. (nd). Balance of islam: The path of justice and peace. Peace Institute for Development. Sheikhul Islam Officer.
- Samoh, A. (2019). Xeks̄ār prakxb kār br̄yāy xəl wa s̄atī yah, nī xislām: H̄lakkār læa næwthāng nī k̄ā m̄ā pī prayuktʻ chī thī thūk t̄xng. On February 2, 2019. at Arabic Language Testing and International Language Development Center.
- Samoh, A. (2019). Qawaid al-Maqasid al-Syariah wa Tatbiqatuha al-Da’iyyah. Faculty of Islamic Sciences. Prince of Songkla University.
- Salaming, M. (2020). *Talil wa Tahrim fi Dhu’Maqasid al-syariah*. Faculty of Islamic Science.Prince of Songkla University Pattani Campus.
- Suntharak, A. A. (2021). *to understand the Islamic faith clearly*. Retrieved October 10, 2021. from <https://www.islammore.com /view/3414>